

Ministerie van Economische Zaken

Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

BEZOEKADRES
Koningskade 40
2506 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES
Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

datum
25 juli 2016

ons kenmerk
85370 EL

contactpersoon

betreft
Consultatie wetsvoorstel
terugvordering staatssteun

uw kenmerk
WJZ / 16085753

e-mail

doorkiesnummer

Geachte heer

Bij brief van 15 juni 2016 heeft u ons het conceptwetsvoorstel terugvordering staatssteun ter consultatie voorgelegd (uw kenmerk: WJZ / 16085753). Graag maken wij gebruik van de door u geboden mogelijkheid om op het conceptwetsvoorstel terugvordering staatssteun, hierna; wetsvoorstel, te reageren.

Algemeen

In algemene zin onderschrijven wij de noodzaak om te voorzien in een sluitende set regels die de mogelijkheid biedt om op last van de Europese Commissie tot terugvordering van staatssteun over te gaan. Ook volgen wij het wetsvoorstel om een eenduidige grondslag en regeling voor terugvordering van staatssteun voor te schrijven daar waar een besluit van de Commissie tot terugvordering van die staatssteun verplicht.

Commissiebesluit - procedure en besluit

De basis van de terugvordering van staatssteun is een Commissiebesluit. Dit besluit wordt genomen door de Commissie op basis van de procedureverordening (Verordening EU 2015/1589). Uit het wetsvoorstel c.q. de Memorie van Toelichting kunnen wij niet opmaken hoe een dergelijke procedure verloopt. Onzes inziens komt het de leesbaarheid en het begrip van het wetsvoorstel ten goede hier een enkel woord aan te wijden.

Wij verzoeken u dan ook de Memorie van Toelichting in dit kader aan te vullen en te verduidelijken.

Waardering staatssteun

Op pagina 3 van de Memorie van Toelichting staat beschreven dat uit de rechtspraak van het Europees Hof blijkt dat alle voordelen die direct of indirect uit staatsmiddelen worden toegekend en die de lasten verlichten die normaliter op het budget van een onderneming drukken als steun kunnen worden beschouwd. Tevens wordt op pagina 7 van de Memorie van Toelichting opgemerkt dat staatssteun veel gedaantes kan aannemen en kan worden verstrekt in een bestuursrechtelijk, fiscaalrechtelijke of privaatrechtelijke verhouding.

Wij zijn met u van mening dat staatssteun inderdaad vele gedaantes kan aannemen. Het meest bekend is financieel / geldelijk voordeel. Er zijn echter ook andere vormen van staatssteun die lastig te herkennen en te waarderen zijn. Een voorbeeld hiervan is het mee laten liften van een bedrijf in een voorlichtingscam-

pagne van de overheid waardoor dit bedrijf extra bekendheid verkrijgt en daarmee wellicht ook extra opdrachten verwerft.

Er is geen bepaling van Unierecht op grond waarvan de Commissie het precieze bedrag moet berekenen van de terug te vorderen steun. Het volstaat dat in het besluit van de Commissie de gegevens zijn opgenomen aan de hand waarvan de adreassaant van het besluit zelf, zonder buitensporige moeilijkheden het bedrag zal kan vaststellen. De Commissie kan wel informatie verstrekken aan de hand waarvan de adreassaant van het besluit dit bedrag zelf kan vaststellen¹.

Wij verzoeken u de Memorie van Toelichting op dit punt te verduidelijken en aan te vullen met de vermelding van de waardering van de staatssteun en genoemde arresten.

Waterschapsbelastingen

Wij hebben geconstateerd dat er gekozen is voor een systeem waarin uitgangspunt is dat steun die volgens de Commissie terugggevorderd moet worden, wordt terugggevorderd op basis van de zelfstandige grondslag en regeling in dit wetsvoorstel. Alleen voor fiscale steun schrijft het wetsvoorstel voor dat deze met behulp van bestaande instrumenten navordering en naheffing uit de Algemene Wet inzake Rijksbelastingen wordt terugggevorderd.

Artikel 2, tweede lid, van het wetsvoorstel verwijst hiervoor naar fiscale steun voortvloeiend uit een belastingwet als bedoeld in artikel 2, eerste lid, onder a, van de Algemene Wet inzake Rijksbelastingen of de Invorderingswet 1990.

Zoals u wellicht weet heffen ook waterschappen belastingen. Deze belastingen vinden echter niet hun oorsprong in voornoemde wetten, maar juist in de Waterschapswet. Het lijkt er op dat, de letter van het wetsvoorstel volgend, eventuele onrechtmatig verleende staatssteun waarbij de waterschapsbelastingen een rol spelen moeten worden terugggevorderd op grond van het wetsvoorstel (artikel 2, eerste lid). Er kan dan niet via navordering en naheffing worden terugggevorderd op grond van de Algemene Wet inzake Rijksbelastingen c.q. de Invorderingswet 1990.

Wij verzoeken u te beoordelen of onze conclusie in deze klopt en te beoordelen of het conceptwetsvoorstel op dit punt aanpassing behoeft. Daarnaast verzoeken wij u in de Memorie van Toelichting nader in te gaan op de belastingen die het waterschap heft op grond van de Waterschapswet. Dit ter verduidelijking van de wijze van terugvordering van onrechtmatig verleende staatssteun waarbij de waterschapsbelastingen een rol spelen.

Het bestuursorgaan dat het aangaat

In artikel 3, eerste lid, van het wetsvoorstel is bepaald dat 'het bestuursorgaan dat het aangaat' belast is met terugvordering van staatssteun. Artikel 1 van het wetsvoorstel bevat de omschrijving van dit begrip.

Zoals ook in de Memorie van Toelichting is opgemerkt is het niet ondenkbaar dat meerdere bestuursorganen betrokken zijn bij het verlenen van staatssteun. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij een regionale subsidieregeling waaraan meerdere bestuursorganen financieel bijdragen. In de Memorie van Toelichting wordt op pagina 10 aangegeven dat in dat geval alle betrokken bestuursorganen kunnen worden aangemerkt als 'bestuursorgaan dat het aangaat'. Op hen allen rust de verplichting tot terugvordering, zolang (een van) de ander(en) geen uitvoering geeft of heeft gegeven aan het Commissiebesluit. Er wordt in de Memorie van Toelichting echter niet aangegeven op welke wijze de terugvordering in deze situatie plaatsvindt. Met het oog op de uitvoeringspraktijk kan dit de nodige problemen opleveren.

---

¹ Zie Commissiebesluit SA.38374 (Starbucks) punt 443 en zaken C-441/06 (Commissie/Frankrijk) punt 29 en C-480/98 (Spanje/Commissie) punt 25.

Wij verzoeken u in de Memorie van Toelichting hier nader op in te gaan, zodat ten aanzien van de wijze van terugvordering meer duidelijkheid wordt verschaft. Ook verzoeken wij u te beoordelen of het conceptwetsvoorstel in deze aanpassing behoeft.

Doorwerkingsaspecten

Zoals de Memorie van Toelichting op pagina 18 aangeeft kan het ter uitvoering van het Commissiebesluit nodig zijn de bestaande rechtsverhouding aan te passen. Artikel 6 van het wetsvoorstel bepaalt hierover dat dergelijke 'doorwerkingsaspecten' van de terugvordering van staatsteun ambtshalve nader kunnen worden geregeld door het bestuursorgaan dat het besluit tot terugvordering heeft genomen. Het is ons niet duidelijk wat precies onder 'doorwerkingsaspecten' wordt verstaan.

Wij willen u dan ook verzoeken de Memorie van Toelichting in dit kader aan te vullen en nader in te gaan op de inhoud en strekking van het begrip 'doorwerkingsaspecten'.

Verhouding Wet Naleving Europese regelgeving publieke entiteiten

Sinds 2012 kent Nederland de Wet Naleving Europese regelgeving publieke entiteiten, hierna: Wet NERpe. De Wet NERpe geeft de rijksoverheid de mogelijkheid om decentrale overheden aanwijzingen te geven ten aanzien van de naleving van EU-regelgeving. Het is ons opgevallen dat in de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel niet wordt aangegeven hoe het wetsvoorstel zich verhoudt tot de Wet NERpe. Voor de toepassing van de Wet terugvordering staatssteun in de praktijk is het wenselijk dat in de Memorie van Toelichting wordt ingegaan op de verhouding tussen beide wetten.

Wij willen u dan ook verzoeken de Memorie van Toelichting op dit punt aan te vullen.

Reactie VNG / IPO

De afgelopen weken heeft de Unie van Waterschappen veelvuldig contact gehad met de Vereniging Nederlandse Gemeenten en het Interprovinciaal Overleg over onderhavige consultatie. Om praktische redenen is het helaas niet gelukt gezamenlijk een consultatiereactie aan u toe te sturen.

Wij hebben kennis genomen van de consultatiereacties van de Vereniging Nederlandse Gemeenten en het Interprovinciaal Overleg en onderschrijven de strekking hiervan.

Hoogachtend, *I.O.*

ir. ing. A.J. Vermuë
Algemeen directeur